

ULOGA ELEKTRONSKIH MEDIJA U NASTAVI SRPSKOG JEZIKA KAO STRANOG

THE ROLE OF ELECTRONIC MEDIA IN SERBIAN LANGUAGE TEACHING AS FOREIGN LANGUAGE

Darka Herbez¹

Sažetak

Cilj ovog rada je ukazivanje na mogućnost primjenesavremenih tehnologija u nastavi srpskog jezika kao stranog na Katedri za slavistiku Univerziteta u Plovdivu. Predavanje srpskog jezika kao nematernjeg je specifičan proces u kojem predavač mora da posjeduje metodičko-didaktičku kulturu i kombinacijom najefikasnijih nastavnih metoda unaprijedi nastavni proces. Imajući u vidu aktivnost studenata na internetu i njihovo svakodnevno korištenje kompjutera, htjeli smo pokazati kako se to može iskoristiti u svrhe kvalitetnijeg nastavnog procesa. Elektronski mediji su gotovo nezaobilazan didaktički materijal u univerzitetskoj nastavi. Time se postiže kreativnost i inovativnost, efikasnija i interesantnija nastava, veća angažovanost studenata i brže usvajanje gradiva.

Ključne riječi: metodika nastave srpskog jezika kao stranog, kompjuter, nastava gramatike i leksike srpskog jezika kao stranog

Abstract

The aim of this study was pointing to the possibility of applying modern technologies in teaching Serbian as a foreign language at the Department of Slavic Studies at the University of Plovdiv. Lecture of Serbian language as a second language is a specific process in which the teacher must possess methodological-didactic culture and the combination of the most effective teaching methods to improve the teaching process. Having in mind the student activity on the Internet and their daily use of computers, we wanted to show how it can be used for the purposes of more quality teaching process. The electronic media is almost an essential learning material in university teaching. Thereby the creativity and innovation is achieved, which leads to more effective and interesting classes, the increased engagement of students and faster adoption records. Keywords: methodology of teaching Serbian as a foreign language, computer, teaching grammar and vocabulary of Serbian as a foreign language

UVOD

Nastava srpskog jezika kao nematernjeg specifičan je proces kojem je dosad posvećivano malo pažnje i tek u novije vrijeme radi se na profilisanju odgovarajućeg kadra. Ova vrsta nastave nedovoljno je razvijena u vidu stručne literature i nastavnog materijala. Lektori srpskog jezika moraju da posjeduju odgovarajuće znanje i didaktičko-metodičku kulturu

¹ Plovdivski univerzitet "Pajsije Hilandarski", darka.herbez@yahoo.com

kako bi bili podesni za posao kojim se bave. U nastavi nematernih jezika hronološki su se javljale sljedeće metode:

- tradicionalna metoda,
- direktna metoda,
- lingvalna ili audio-oralna metoda,
- audio-vizuelna globalno strukturalna metoda,
- komunikativna ili kognitivna metoda.

Nastava srpskog jezika kao nematrnjeg zahtijeva izbor najefikasnijih nastavnih metoda. U dosadašnjem iskustvu pokazalo se da upotreba jedne metode nije dovoljna i kao najzahvalnije rješenje pokazala se kombinacija različitih nastavnih metoda.

Važno je spomenuti da je za usvajanje jednog stranog jezika veoma važan i lingvokulturološki pristup. Novija istraživanja posvećuju pažnju kulturološkoj orijentaciji to je rezultiralo usvajanjem nacionalne kulture prilikom usvajanja novog jezika. „Najjednostavnije rečeno: formula „jezik + kultura“ sada se zamenjuje principijelno drugačijom strategijom, čija je formula: kultura posredstvom jezika, jezik posredstvom kulture“, što znači da se kao primarni cilj nastave postavlja upravo usvajanje pojmova, predstava i generalizacija iz kulture naroda- nosioca određenog jezika u procesu korišćenja toga jezika, a da se sam jezik usvaja na temelju interkulturacione.“² Realizacija lingvokulturološkog pristupa gotovo je nezamisliva bez upotrebe elektronskih medija.

Metodika nastave srpskog jezika prati napredak i ostalih nauka pa tako i informatike. Metodika je otvorena za inovacije kada su u pitanju nastavni materijali i nastavna tehnologija. Imajući u vidu studentsku populaciju, koja mnogo vremena provodi za kompjuterom, istinski je metodički izazov upotreba kompjutera u nastavnom procesu. Elektronski mediji postali su gotovo nezaobilazan didaktički materijal u nastavi.

Kompjuter kao didaktičko sredstvo omogućava nove alternative u učenju. Prednost ove vrste nastave je u tome što nastava napušta prostor učionica, gradivo postavlja u nove okvire i omogućuje fleksibilnost u vremenskoj organizaciji. Mira Lončarević i Ljiljana Subotić funkciju kompjutera u nastavi gramatike kategorišu na sljedeći način: „

1. funkcija instrukcije – nudi informacije u formi eksplicitnih iskaza u vezi sa pravilima i pomoću formalnih vežbanja proverava odgovore kao u standardnoj nastavi i programiranom učenju;
2. funkcija relevantnosti – pruža kontekst u kojem se koriste gramatičke strukture, omogućava struktuirano iskustvo kao u simulaciji i proverava nivo asimilacije pomoću rešavanja zagonetki, račvanja priče i sl.;
3. funkcija povezivanja – omogućava istraživačko učenje, postavlja zadatke (hipoteze) koji omogućavaju učenicima slobodu u traženju rešenja;
4. funkcija emancipovanja – nudi alate koji učenicima omogućavaju da se bave aktivnostima („autentičnim radom“) koje su relevantne za ono što uče.“³

Naše iskustvo je pokazalo uspešnost upotrebe elektronskih medija u nastavi gramatike i leksike, što ćemo u ovom radu svakako obraditi. Mogućnost realizacije didaktičkog

2 Končarević K., *O jednom lingvokulturološkom modelu deskripcije i didaktičke prezentacije leksike* u Nučni sastanak slavista u Vukove dane, Međunarodni slavistički centar Srbije, Beograd, 2007, str. 439.

3 Lončarević M. i Subotić S., *Mesto gramatike u nastavi stranih jezika* u Norma, Pedagoški fakultet, Sombor, 2010, str. 73.

materijala u tehnološkim okvirima dovela je do veće zainteresovanosti studenata i lakšeg usvajanja nastavnih jedinica. Dosadašnja istraživanja pokazuju da je primjena medija u nastavi i dostupnost nastavnog materijala multimedijalno veoma korisna. Upotreba elektronskih medija rješava i problem nedovoljne motivacije studenata za usvajanje jezičkih pojava do koje ponekad može doći prilikom odvijanja tradicionalne nastave. Neki stručnjaci smatraju da nastava pomoću kompjutera skraćuje vrijeme učenja u odnosu na tradicionalnu nastavu. Takođe, smatra se da ovaj način usvajanja jezika poboljšava komunikaciju među studentima i podstiče njihovu interaktivnost. Ljiljana Petrovački i Gordana Štasni (2008:166) smatraju da elektronski kreiran nastavni materijal doprinosi nastavi u vidu: „

- raznolikosti prikaza informacija i odabranih podataka;
- zanimljivosti prikaza usled zastupljenosti raznovrsnih efekata;
- savremenosti kao posledice primene savremene tehnologije u nastavi;
- motivisanosti učenika ili studenata koja proizilazi iz rada ustrojenog drugačije od uobičajenog;
- višeg stepena zainteresovanosti za nastavu;
- privlačenja pažnje učenika;
- komunikativnosti, koja je u ovom slučaju različite usmerenosti: učenik (student) – kompjuter i elektronski materijal – nastavnik;
- vraćanje na materijal do potpunog razumevanja gradiva; delotvornijeg usvajanja novog gradiva; boljeg razumevanja i pamćenja sadržaja usled aktivnosti više čula;
- mogućnosti primene znanja u novim situacijama;
- individualne dinamike učenja;⁴

U ovom radu pokazaćemo efikasnost upotrebe kompjutera u nastavi srpskog jezika kao stranog i na primeru upotrebe muzike i filmova. Naravno, izbor muzike i filmova zavisi od godine koju studenti pohađaju i jezičkog nivoa kojim vladaju. Ovakav nastavni materijal upoznaje nas i sa kulturom naroda čiji se jezik uči, a već smo konstantovali da je upoznavanje sa nacionalnom kulturom nezaobilazni faktor prilikom učenja stranog jezika. S obzirom na to da studenti srpskog jezika kao stranog pohađaju časove konverzacije, upotreba muzike i filmova u nastavi pruža nam mogućnost za različite diskusije, bogaćenje vokabulara, usvajanja gramatičkih pravila i upoznavanje sa kulturom naroda čiji jezik uče.

Jedan dio rada pokazaće kako i društvene mreže mogu poslužiti kao sredstvo učenja stranog jezika. Poznato je da mladi ljudi mnogo vremena provode na društvenim mrežama i to smo pokušali iskoristiti u nastavne svrhe na jedan inovativan i zanimljiv način.

UPOTREBA KOMPJUTERA U NASTAVI GRAMATIKE I LESIKESRPSKOG JEZIKA KAO STRANOG

Upotreba kompjutera u nastavi fonetike i fonologije srpskog jezika kao stranog

Prilikom nastave fonetike i fonologije srpskog jezika na Katedri za slavistiku u Plovdivu uočili smo da je upotreba audio-vizuelnih sredstava jako korisna. S punim pravom možemo reći da bi bez upotrebe ovih sredstava nastava fonetike bila gotovo neizvodljiva. „Sistematske pogreške koje se javljaju u jednoj populaciji učenika istog uzrasnog doba, koja

⁴ Petrovački Lj. i Štasni G., *Metodičke aplikacije*, Filozofski fakultet, Novi Sad, 2008, str. 166.

govori istim maternjim jezikom, uči isti strani jezik, definisane su u okviru verbotonalne teorije fonetske korekcije kao sistem grešaka. Naime, učenici sa istim karakternim osobinama imaju iste probleme u asimilaciji glasova koji proizlaze iz sukoba slušnih i govornih mehanizama maternjeg jezika i mehanizama specifičnih zastrani jezik.⁵ Kod govornika bugarskog jezika primijećene su određene teškoće prilikom usvajanja glasovnog sistema srpskog jezika. Uzrok tome je različit grafijski sistem srpskog i bugarskog i nepostojanje određenih fonema u bugarskom jeziku. Najveću teškoću za govornike bugarskog jezika predstavljaju afrikate - c, č, ć, dž i đ. Pošto u bugarskom jeziku ne postoji razlika između fonema č i ć, kao ni između dž i đ, studentima je teško da nauče pravilno da izgovaraju ove glasove. Dolazi do komplikacija i prilikom određivanja tih fonema i prepoznavanja njihovog mjesta u odgovarajućim riječima. Da bismo što uspješnije održali vježbe iz fonetike, upotreba kompjutera je nezaobilazan faktor.

Kako bi studenti naučili pravilno da izgovaraju ove glasove, puštali smo im različite audio-zapise, gdje su mogli da slušaju pravilan izgovor. U odnosu na pisani tekst u udžbeniku, kompjuter nam pruža mogućnost izostavljanja određenih slova ili umetanje pogrešnih. Namjernim izborom parova koji sadrže problematične glasove (đak-džak, kuće-kuće), postigli smo odlične rezultate. Upotreba kompjutera pružila nam je mogućnost za realizaciju različitih vježbanja i to se pokazalo izuzetno praktičnim za savladavanje pravilnog izgovora.

U okviru morfofonoloških vježbi veliki problem studentima predstavljala je prozodija srpskog jezika. Srbi imaju četveroakcenatski sistem, a Bugari jednokcenatski sistem. Srpski jezik je bogat što se tiče intonacije i melodije. Iako ne bi trebalo očekivati potpuno vladanje srpskim akcenatskim sistemom, prozodiju u nastavi ne bi trebalo zaobilaziti. Naime, kako bi studenti naučili da pravilno vladaju akcenatskim sistemom srpskog jezika, koji nije jednostavan ni za izvorne govornike srpskog jezika, mnogo nam je pomogla nastava uz upotrebu kompjutera. Tako su studenti imali mogućnost da slušaju pravilnu intonaciju i prepoznaju akcenat koji je pravilan.

Upotreba kompjutera u nastavi morfologije i sintakse srpskog jezika kao stranog

Za uspješnu nastavu gramatike veoma su poželjne ilustracije i shematski prikazi. Pokazalo se da je upotreba video-bim prezentacije u nastavi morfologije i sintakse veoma praktična. Ovaj sistem veoma je pogodan zbog kompleksnosti glagola kao morfološke kategorije. Ljiljana Petrovački i Gordana Štasnipredlažu zanimljiv način obrade glagola i rečenica kao nastavnih jedinica uz primjenu kompjutera.⁶

Kategorije *glagolski vid* i *glagolski rod* mogu da se predstave na posebnim slajdovima. Potrebno je da su grafički strukturirani tako da se istakne određena grupa glagola, kao nadređena kategorija (nesvršeni, svršeni i dvovidski) sa svojim podvrstama. U nastavku rada pogledaćemo prezentaciju glagola putem slajdova. Ovakav način prezentacije doprinosi većoj preglednosti i olakšava sistematizaciju glagolskih oblika.

5 Točanac-Milivojev D., *Metode u nastavi i učenju stranog jezika*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1997, str.32.

6 Petrovački LJ. i Štasni G., *Metodičke aplikacije*, Filozofski fakultet, Novi Sad, 2008, str. 106.

NELIČNI (INFINITIVNI) GLAGOLSKI OBLICI

- *infinitiv
- * glagolski pridevi – radni i trpni
- * glagolski prilozi – sadašnji i prošli

LIČNI (FINITNI) GLAGOLSKI OBLICI

Glagolska vremena	Glagolski načini
*prezent	* futur 2
*perfekat	* potencijal
*futur	* imperativ
*aorist	
* pluskvamperfekat	
* imperfekat	

GLAGOLSKI OBLICI PO SASTAVU

PROSTI	SLOŽENI
*prezent	*perfekat
*aorist	*pluskvamperfekat
*imperativ	*futur1
*imperfekat	*futur2
*glagolski prilozi	*potencijal
*glagolski pridevi	

FUNKCIJA GLAGOLA

Predikatska

predikat

glagol u ličnom glagolskom obliku

Miloš čita knjigu

Funkcija neličnih glagolskih oblika

- ***Subjekatska**Raditi je lepo.
- ***Odredba za**Vraćajući se kući, pevali vremenisu.
- načinIšli su kući **pevajući**.
- uzrok**Plašeći** se za dete, žurila je kući.
- ***Pravog prideva**Svi su čestitali **nagrađenom** učeniku.

Petrovačkii Štasni ističu ekonomičnost, racionalno nastavno vrijeme, obrađenu komunikacionu shemu, povratnu informaciju, što je svakako kvalitet primjene kompjutera u nastavi.⁷U ovakvoj vrsti predavanja ni aktivnost studenata nije izostavljena. Njihov

⁷ Isto, str.105.

zadatak bi bio samostalno identifikovanje osnovnog kriterijuma određene klasifikacije i uočavanje njihovih dinstiktivnih obilježja. Primjenom kompjuterske prezentacije postignuta je veća zainteresovanost studenata, viši stepen motivacije i potpuno razumijevanje onoga što uče.

U obradi sintaksičkih jedinica primjena elektronski kreiranog nastavnog materijala pokazala se praktičnom. Kako je sintaksa najkompleksnija oblast gramatike, vizualizacija podataka olakšala je percepciju studenata, uticala na njihovu motivaciju i izazvala aktivno učešće u nastavi. Uvodnom dijelu časa podsjećamo se već usvojenih sintaksičkih pojmova u obliku pitanja i odgovora. Novi sintaksični pojmovi prezentovani su preko slajdova. Pokazalo se da ovakav način nastave doprinosi dinamici časa, olakšava percepciju i poboljšava aktivnost studenata.

Upotreba muzike i filmova u nastavi srpskog jezika kao stranog

Vrlo efikasnom se pokazala upotreba muzike i filmova u nastavi srpskog jezika kao stranog na gotovo svim jezičkim nivoima. Osim u kulturološke svrhe, muzika i filmovi pomažu usvajanju leksike i gramatike.

„Prilikom određivanja ciljeva učenja/predavanja stranih jezika, trebalo bi voditi računa i o psihološkim uslovima uspešnog učenja. U ovom kontekstu to znači da se jezička građa bira tako da kod učenika izaziva i održava interesovanje, pažnju i motivaciju. Sve nas ovo upućuje na preispitivanje „stava nastavnika“ prema učenicima i nastavnom radu, upućuje nas na sistematičniju upotrebu pomoćnih sredstava (vizuelnih, auditivnih i A/V), a takođe i na izvesne izmene u pogledu sadržaja jezičkog kursa.“⁸ S obzirom na to da slušanje muzike stvara ugodnu atmosferu i razbija psihološku barijeru kod studenata, njena primjena u nastavi zaista se pokazala korisnom. Olakšavajuća okolnost predavanja srpskog jezika bugarskim studentima uz pomoć muzike jeste činjenica da je riječ o bliskim kulturama. Može se pretpostaviti da su oni dobro upoznati sa srpskom kinematografijom i muzikom. Imajući u vidu simpatije prema srpskoj muzici, odlučili smo da je uključimo u nastavu i time napravimo zanimljivijim usvajanje određenih gramatičkih jedinica. Pokazalo se da su i studenti bili motivisaniji i sa većim interesovanjem su usvajali gradivo.

Iako smo već dali nekoliko smjernica o nastavi fonetike, korisno je napomenuti da primjena muzike, takođe, igra veliku ulogu. Kao primjer navešćemo pjesmu Ramba Amadeusa „Popaj i badža“ koja nam je pružila mogućnost da studenti na zabavan način usvoje glas dž. Pjesma „Čiča ima običaj“ i „Ivin voz“ pokazali su se praktičnim za usvajanje glasova č i ć.

S obzirom na to da na časovima konverzacije obrađujemo i različite tematske cjeline, pjesme su vrlo pogodne za usvajanje leksike. Za studente prve godine i usvajanje osnovnog leksičkog fonda (pozdravi, hrana/piće, odjeća/obuća) prikladna je pjesma Bore Čorbe „Dobro jutro“. Tako se na zabavan način usvajaju lekseme koje se obrađuju u nastavnim jedinicama.

Primjer

Ja sam ti uz piće došao k'o meze.

Dobro jutro!

Za usvajanje odjevne leksike možemo iskoristiti pjesmu „Pusti, pusti modu“ Zdravka Čolića.

8 Dimitrijević, N., *Zablude u nastavi stranih jezika*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo, 1984, str.27.

Cipelice, bluzice, komplećići, šeširi,
baš je glupo biti zaljubljen u damu.

Za savladavanje komparacije pridjeva vrlo dobro se može iskoristiti pjesma „Glasno, glasnije“ grupe „Osmi putnik“. Od studenata se može tražiti da odrede pozitiv i komparativ i dopišu oblik superlativa koji nedostaje.

Za usvajanje perfekta zahvalnom se pokazala pjesma Đorđa Balaševića „Sve je dobro što se dobro svrši“. Studentima se može dati tekst sa izostavljenim dijelovima i ponuđenim glagolima u infinitivu.

Primjer	Glagoli:
Lana_____ sanke	voziti
a ja_____ Sneška.	praviti
Dugo_____ danke	plaćati
zbog jednog Laninog smeška.	

_____ klinci	biti
_____ hladno	padati
I sneg_____ krupan.	zatreskati
Te sam se zime voleti	
_____ gadno.	
K'o pravi pubertetski	tupan.
Lana _____ cveće,	
a ja _____ Lanu.	
Korak od tuge do sreće	
u jednom jedinom danu.	
Lana _____ modu,	
a ja _____ Lanu.	
Ljubavu dođu i odu,	
al' Lana je uvek u planu.	

Nakon slušanja mora se provjeriti da li su razumjeli pjesmu i kakvu poruku ona nosi. Određeni tekstovi mogu poslužiti kao dobra uvertira za konverzaciju ili diskusiju. Takođe, studentima se mogu objasniti žargonski izrazi kao što su *zatreskati* i *plaćati danak*. Važno je objasniti studentima žargonske izraze, poslovice, frazeologizme, jer drugačije ne mogu razumjeti izvornog govornika jezika koji uči. Nepoznavanje ovih izraza može dovesti do nerazumijevanja i problema u komunikaciji.

Za usvajanje glagolskih oblika i leksike može poslužiti pjesma „Ti nisi Julija, ja nisam Romeo“ grupe „Partibrejkers“. Studenti mogu popuniti praznine pravilnim glagolskim oblicima. Pjesma je zahvalna za vježbanje prezenta, perfekta i imperativa.

Primjer:
Ti nisi Julija, ja nisam Romeo,
noćas sam nešto gadno pojeo.
Lepo pričaš, lepo hodaš,
slatka mala nemoj lako da se prodaš.
Zato kreni, kreni prema meni!

Ponekad se u tekstu može promijeniti red riječi i zadati studentima da ih rasporede pravilno. Nakon toga slušaju pjesmu kako bi uočili greške.

Gledanje filmova u nastavi srpskog kao stranog takođe je dobar način za učenje jezika. Osim kulturološkog aspekta, koji se svakako ne smije zanemariti, film je dobro didaktičko sredstvo. Od studenata se može tražiti da zapišu nepoznate riječi koje će im se objasniti na kraju filma. Za vrijeme filma može se isključiti zvuk i dati zadatak studentima da osmisle dijaloge. Na kraju filma može se razgovarati o utiscima i osnovnoj poruci. Za upoznavanje srpske kulture i običaja pogodni su filmovi „Ivkova slava“ i „Guča“. Studenti se na taj način upoznaju sa nacionalnim i kulturnim specifičnostima naroda čiji jezik uče.

Vidjeli smo da je upotreba muzike i filmova u nastavi srpskog jezika kao stranog mnogo važna. Osim kulturološkog bogatstva, ova sredstva se vrlo efektivno mogu iskoristiti za nastavu gramatike i leksike. Primjenom ovog metoda stvara se prijatna atmosfera za rad, povećava se motivacija studenata, jezik se usvaja na inovativan način i razbija se psihološka barijera studenata.

NOVE PERSPEKTIVE U NASTAVI SRPSKOG JEZIKA KAO STRANOG

Prisustvo studenata na društvenim mrežama može se iskoristiti u nastavne svrhe na jako zanimljiv način. Imajući u vidu da većina studenata ima fejsbuk profil, napravili smo stranicu *Slavistika v Plovdivskia universitet*. Na ovoj stranici lektori srpskog, poljskog i češkog jezika objavljuju sadržaje koji se odnose na kulturni, istorijski, socio-politički aspekt zemalja i naroda čiji jezik studenti studiraju. Ovim putem studenti mogu da dobiju najnovije informacije u vezi sa predavanjima gostujućih profesora, promocijama knjiga i drugim događanjima koji su vezani za Srbiju, Bosnu i Hercegovinu, Poljsku i Češku. Pokazalo se da stranica ima preko 200 svidanja i da je posjećenost stranice ogromna. Studenti se na zabavan način informišu i upoznaju sa različitim sadržajima i na inovativan način proširuju svoje znanje o zemljama i narodima čiji jezik studiraju.

Na istoj društvenoj mreži napravili smo i grupu *Srbistika-Plovdiv*. Članovi grupe su svi sadašnji i bivši studenti srpskog jezika u Plovdivu. U grupi se objavljuju različiti sadržaji srpskog jezika i književnosti i korisni linkovi: časopisi i biblioteke, knjige u elektronskom formatu, udžbenici dostupni na internetu, muzički klipovi itd. Svi sadržaji praćeni su zanimljivim ilustracijama. Studenti mogu da usvajaju nova pravila, vježbaju jezik i bogate opštu kulturu kroz zabavu i u opuštеноj atmosferi. Za provjeru znanja srpskog jezika služi nam i sajt *Pravopas*. Tako studenti kroz igru uče i proširuju svoje znanje.

Pokazalo se da elektronsko kreiranje različitih sadržaja i dostupnost korisnog materijala u vidu stručne literature na internetu doprinosi praktičnosti, interesovanju, aktivnosti i međusobnoj komunikaciji studenata.

Aplikacija *Pikston* omogućava da predavač organizuje nastavni materijal na maštovit i kreativan način. Ova aplikacija pruža nam mogućnost da sami kreiramo svoj onlajn udžbenik sa različitim tematskim cjelinama koristeći animacije i zanimljive sadržaje.

Posljednjih godina mnogo se govori o mogućnostima koje pruža platforma *Mudl*. Ova platforma mogla bi se koristiti kao prateći medij univerzitetske nastave. Ona nam nudi mogućnost kreiranja raznih sadržaja u različitim formatima. Prednost ovog medija je konstantna dostupnost, vremenska fleksibilnost i povezanost studenata sa drugim studentima i predavačem. Iako kreiranje materijala iziskuje dodatno vrijeme, smatramo da *Mudl* kao

prateći medij tradicionalne nastave značajno poboljšava kvalitet nastave i svakako bi ga trebalo uključiti u univerzitetsku nastavu.

Nešto što bi tek moglo da se primijeni na Plovdivskom univerzitetu, a već je zaživjelo u univerzitetskoj nastavi u nekim zemljama, jeste teletandem. To je inovativna metoda učenja i savršavanja stranih jezika koja se sastoji od dva subjekta sa različitim polaznim jezikom koji komuniciraju međusobno kako bi svaki od njih naučio maternji jezik svoga partnera. Komunikacija se odvija putem nekog od komunikacijskih softvera. Teletandem predstavlja zanimljiv način učenja jezika i ova forma učenja trebalo bi da se razmotri kao dodatna komponenta tradicionalnoj univerzitetskoj nastavi.

ZAKLJUČAK

Iz svega navedenog može se zaključiti da je primjena elektronskih medija u univerzitetskoj nastavi srpskog jezika kao stranog jako korisna i poželjna. Ne bi trebalo bježati od savremenih tehnologija i trebalo bi stalno raditi na metodološkim inovacijama. U radu smo pokazali kako nam upotreba kompjutera kao didaktičkog sredstva na više načina olakšava i poboljšava nastavni proces. Korišćenje savremenih tehnologija je od velikog značaja za edukaciju studenata i kvalitet nastave. Internet pruža brojne mogućnosti, kao što su navedene platforme i programi, veoma pogodne za kreiranje raznovrsnog nastavnog materijala. Na osnovu našeg iskustva u radu sa elektronskim medijima primijećena je veća motivacija studenata, bolja vremenska organizacija, dostupnost materijala i kvalitetnija nastava. Sve to pokazuje nam pozitivne efekte upotrebe savremenih tehnologija u nastavi srpskog jezika kao stranog.

LITERATURA

1. Dimitrijević, N.: *Zablude u nastavi stranih jezika*, Svjetlost, Sarajevo, 1984;
2. Končarević, K.: *O jednom lingvokulturološkom modelu deskripcije i didaktičke prezentacije leksike*, Naučni sastanak slavista u Vukove dane, Međunarodni slavistički centar Srbije, Beograd, 2004.
3. Lončarević, M., Subotić, L.: *Uloga gramatike u nastavi stranog jezika*, Norma, Pedagoški fakultet, Sombor, 2010.
4. Petrovački, LJ., Štasni, G.: *Metodičke aplikacije*, Filozofski fakultet, Novi Sad, 2008.
5. Točanac-Milivojević, D.: *Metode u nastavi i učenju stranog jezika*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1997.